

TURISTIK QISHLOQLARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY TURIZM RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Qahramonova Maftuna Davronovna

“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti tadqiqotchisi

maftunaqahramonova25@gmail.com

Tel: +998 97 914 25 97

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22007048>

Annotatsiya: Ushbu tezisda O‘zbekistonda turistik qishloqlarni rivojlantirish jarayonida mahalliy turizm resurslaridan – tabiiy, tarixiy-madaniy, etnografik va gastronomik salohiyatdan – samarali foydalanish masalalari koo‘rib chiqiladi. 2026-yilgi rasmiy statistik ma’lumotlar asosida sohaning joriy holati tahlil qilinib, qishloq turizmini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari va amaliy tavsiyalari ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: qishloq turizmi, turistik qishloq, mahalliy resurslar, agroturizm, etnoturizm, mehmondo‘stlik infratuzilmasi, hududiy rivojlanish.

Аннотация: В данных тезисах рассматриваются вопросы эффективного использования местных туристских ресурсов – природного, историко-культурного, этнографического и гастрономического потенциала – в процессе развития туристских сёл в Узбекистане. На основе официальных статистических данных 2026 года проанализировано текущее состояние отрасли, разработаны приоритетные направления и практические рекомендации по развитию сельского туризма.

Ключевые слова: сельский туризм, туристское село, местные ресурсы, агротуризм, этнотуризм, инфраструктура гостеприимства, региональное развитие.

Annotation: This thesis examines the effective use of local tourism resources – natural, historical-cultural, ethnographic, and gastronomic potential – in the development of tourist villages in Uzbekistan. Based on official 2026 statistical data, the current state of the sector is analyzed, and priority directions and practical recommendations for rural tourism development are proposed.

Keywords: rural tourism, tourist village, local resources, agrotourism, ethnotourism, hospitality infrastructure, regional development.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston turizm sohasi jadal sur‘atlarda rivojlanib bormoqda va bu jarayonda qishloq joylarining turistik salohiyatini ishga solish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Mamlakat rahbariyati tomonidan qabul qilingan “2025-2026-yillarda sayyohlar oqimini keskin ko‘paytirish va turistik xizmatlar ko‘lamini jadal kengaytirish” to‘g‘risidagi PF-87-son Farmoni, “Turizm qo‘mitasi faoliyatini tashkil etish” to‘g‘risidagi PQ-348-son Qarori hamda 2026-yil 30-apreldagi “Hududlarda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish” to‘g‘risidagi PQ-161-son Qarori qishloq turizmini institutsional jihatdan mustahkam poydevorga qo‘ydi.

Turistik qishloq – o‘z tabiiy landshafti, an‘anaviy hunarmandchiligi, milliy me‘morchiligi va urf-odatlarini saqlab qolgan, shu bilan birga sayyohlarga sifatli mehmondo‘stlik xizmatini taklif eta oladigan aholi punkti sifatida tushuniladi. Bunday hududlarda mahalliy resurslardan (tog‘, vodi, bog‘-rog‘, qadimiy obidalar, an‘anaviy taomlar, hunarmandchilik markazlari) foydalanish nafaqat turistlar oqimini oshiradi, balki qishloq aholisining bandligi va daromadini ham ta‘minlaydi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, hukumat 2026-yildan boshlab joylashtirish vositalarini tashkil etish uchun 2026-2028-yillarda kamida 5 ming gektar yer uchastkasini elektron

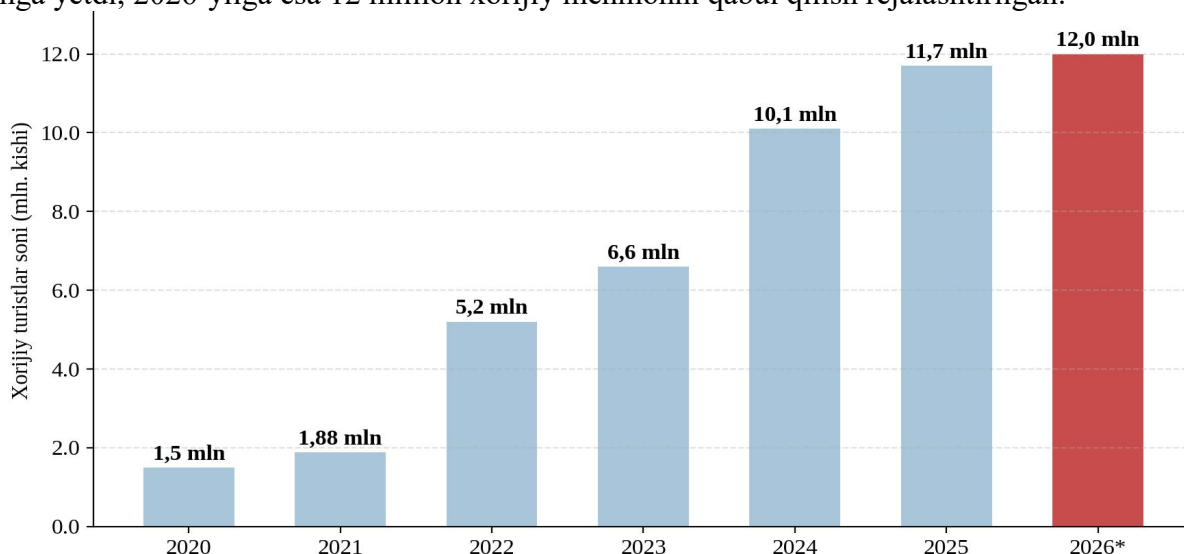
auksionga chiqarishni, shuningdek “O‘zbekiston merosi mehmonxonalari” dasturini joriy etishni rejalashtirmoqda. Bu esa qishloq joylarida kichik mehmonxonalar, gostevoy uy (guest house) va agroturizm ob'ektlarini barpo etish uchun qo‘shimcha imkoniyatlar ochadi.

1-jadval.

Xorijiy turistlar oqimi dinamikasi, 2020-2026-yillar

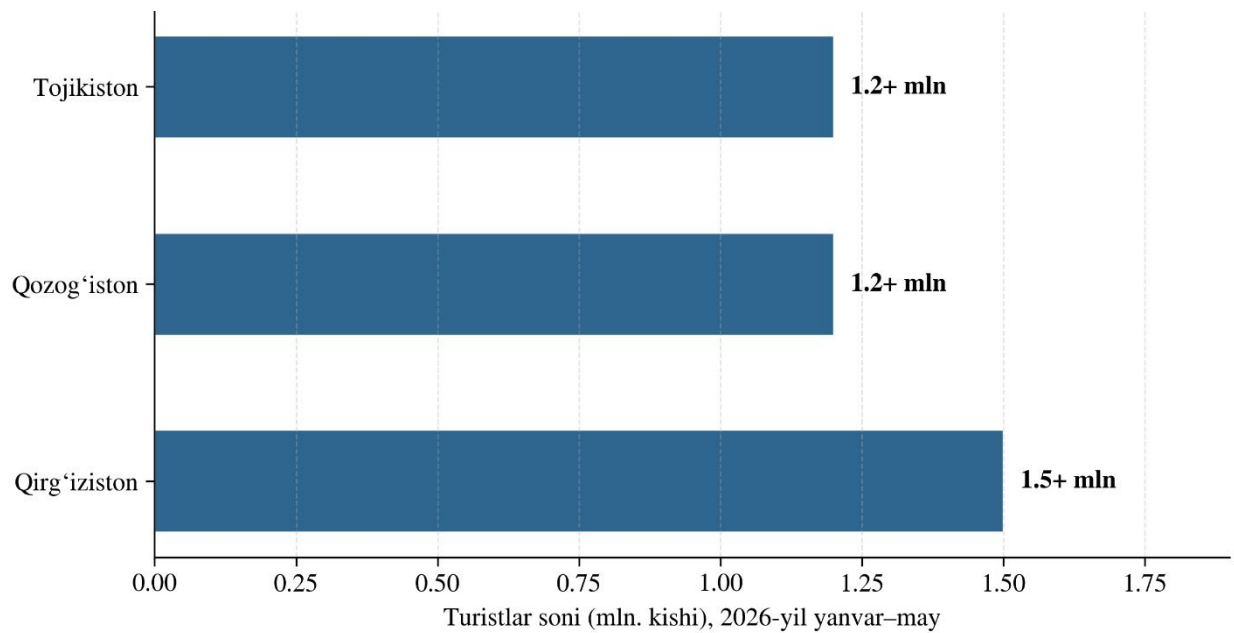
Yil	Xorijiy turistlar soni (mln. kishi)	O'tgan yilga nisbatan o'sish, %
2020	1,5	-77,7
2021	1,88	+25,3
2022	5,2	+176,6
2023	6,6	+26,9
2024	10,1	+53,0
2025	11,7	+15,8
2026	12,0 (reja)	+2,6

O'zbekiston turizm sohasi 2020-yildagi pandemiya davridagi keskin pasayishdan so'ng barqaror va tezkor tiklanish bosqichini boshdan kechirmoqda. 2020-yilda mamlakatga atigi 1,5 million xorijiy turist tashrif buyurgan bo'lsa (bu 2019-yilga nisbatan 77,7 foizga pasayish), keyingi yillarda ko'rsatkich izchil o'sib bordi: 2022-yilda 5,2 million, 2023-yilda 6,6 million, 2024-yilda esa birinchi marta 10 milliondan oshdi. 2025-yilda xorijiy turistlar soni 11,7 millionga yetdi, 2026-yilga esa 12 million xorijiy mehmonni qabul qilish rejalashtirilgan.

1-rasm. O‘zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy turistlar soni, 2026-yil

Kelayotgan turistlar tarkibida qo‘shni davlatlar fuqarolari yetakchilik qilmoqda: Qirg‘izistondan 1,5 milliondan ziyod, Qozog‘iston va Tojikistondan esa 1,2 milliondan ortiq sayyoh kelgan, Rossiya va Afg‘oniston esa TOP-5 ro‘yxatiga kirgan. Bu holat chegara oldi va tog‘oldi qishloq hududlarining mintaqaviy (qo‘shni davlatlar) turizm bozori uchun katta salohiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi, chunki aynan ushbu hududlarda an'anaviy turistik qishloqlarni joylashtirish geografik jihatdan qulay.

2-rasm. Eng ko'p turist yuborgan qo'shni davlatlar, 2026-yil yanvar-may

“Travel Tomorrow” nashri ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston 2026-yilda 12 million xorijiy mehmonni qabul qilishni, 2030-yilgacha esa har yili 20 million xorijiy sayyohni jalb qilishni rejalashtirmoqda. Ichki turizm ham muhim o'rin tutadi: 2025-yilda mamlakat fuqarolari “Travel Uzbekistan” dasturi doirasida 23,7 milliondan ortiq ichki sayohatni amalga oshirgan. Bu ko'rsatkichlar qishloq hududlarida ham xorijiy, ham ichki turistlarga mo'ljallangan infratuzilmani parallel rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi.

2-jadval

Turizm sohasini rivojlantirishga yo'naltirilgan asosiy resurslar, 2026-yil

Ko'rsatkich	Qiymati
Sohaga ajratiladigan kredit mablag'lari	85 trln. so'm
Sohaga ajratiladigan subsidiya	9 trln. so'm
Joylashtirish vositalari uchun auksionga chiqariladigan yer (2026-2028)	5 000 gektar
2026-yilda kutilayotgan xorijiy tashriflar	12 mln. kishi
2030-yilgacha yillik maqsad (xorijiy turistlar)	20 mln. kishi

Turistik qishloqlarni rivojlantirishda mahalliy resurslardan samarali foydalanish quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshirilishi maqsadga muvofiq:

- tabiiy resurslar (tog', soy, vodiy, milliy bog'lar) asosida ekoturizm va faol dam olish marshrutlarini tashkil etish;
- tarixiy-madaniy meros (qadimiy obidalar, me'morchilik yodgorliklari) asosida ekskursion turizmni kengaytirish;
- an'anaviy hunarmandchilik (kulolchilik, to'qimachilik, misgarlik) markazlarini ustaxona-turistik ob'ektlarga aylantirish;
- milliy taomlar va gastronomik an'analar asosida agro- va gastroturizm yo'nalishini rivojlantirish;
- mahalliy aholi ishtirokida gostevoy uylar (guest house) va oilaviy mehmonxonalar tarmog'ini kengaytirish;
- “O'zbekiston merosi mehmonxonalari” dasturi doirasida madaniy meros ob'ektlarida davlat-xususiy sheriklik asosida butik mehmonxonalar tashkil etish.

Bunday yondashuv nafaqat turistlar sonini, balki ularning qishloqda o'tkazadigan vaqtini va o'rtacha xarajatini ham oshirishga xizmat qiladi, bu esa mahalliy aholi daromadi va bandligini bevosita oshiradi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda turizm sohasi, jumladan qishloq turizmi yo'nalishi 2026-yilda barqaror o'sish dinamikasini namoyon etmoqda: xorijiy turistlar oqimi yildan-yilga sezilarli sur'atda ortib bormoqda, davlat tomonidan sohaga yirik moliyaviy va infratuzilmaviy resurslar yo'naltirilmogda. Shu bilan birga, ushbu salohiyatdan turistik qishloqlar darajasida to'liq foydalanish uchun quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- har bir hudud uchun mahalliy turizm resurslarini xaritalashtirish va turistik qishloqlarning yagona reyestrini shakllantirish;
- qishloq joylarida yo'l, kanalizatsiya va aloqa infratuzilmasini turistik yo'nalishlar bilan uyg'unlashtirgan holda rivojlantirish;
- mahalliy aholini gostevoy uy ochish va gid xizmati ko'rsatishga o'qitish bo'yicha maxsus dasturlarni kengaytirish;
- qo'shni davlatlar (qirg'iziston, qozog'iston, tojikiston) bozorlariga yo'naltirilgan chegara oldi turistik qishloq marshrutlarini ishlab chiqish;
- turistik qishloqlarni raqamli platformalar va xalqaro turistik tarmoqlar orqali targ'ib qilishni kuchaytirish.

Xulosa qilib aytganda, mahalliy turizm resurslaridan ilmiy asoslangan, tizimli va aholi manfaatlarini hisobga oluvchi tarzda foydalanish turistik qishloqlarni barqaror rivojlantirishning va mamlakat turizm eksportini oshirishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-maydagi PF-87-son Farmoni. "2025–2026-yillarda sayyohlar oqimini keskin ko'paytirish va turistik xizmatlar ko'lamini jadal kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-noyabrdagi PQ-348-son Qarori. "Turizm qo'mitasi faoliyatini tashkil etish va turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 30-apreldagi PQ-161-son Qarori. "Hududlarda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish va sohada loyiha boshqaruvi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida".
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Rasmiy statistik ma'lumotlar, 2026-yil. Manba: stat.uz.
5. Gov.uz. Turizm va madaniyat bo'limi rasmiy ma'lumotlari, 2026-yil. Manba: gov.uz/oz/activity_page/tourism.
6. Sputnik O'zbekiston. "Qo'shnilar yetakchi: O'zbekistonga eng ko'p sayyohlar qayerdan kelmoqda", 16.06.2026.
7. Gazeta.uz. "Samarqandning tarixiy markazidagi 13 ta ko'cha piyodalar hududiga aylantiriladi", 10.06.2026.
8. Dunyo.info. "Travel Tomorrow: O'zbekiston 2026-yilda 12 million xorijiy mehmonni qabul qilishni rejalashtirmoqda", 23.02.2026.
9. Spot.uz. "2026-yildan 'O'zbekiston merosi mehmonxonalari' dasturi boshlanadi", 26.12.2025.